אמרי שמואל

וזאת

פניני תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע

נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנו של קדושים האדמו"ר
הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד **"בית מאיר"**
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
אשדוד תשפ"ב

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל:058-4150707

לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בווצאפ: 058-4150707

ואלה יעמדו
על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לברכתו והצלחתו של
מורנו ורבינו האדמו"ר
הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

ולברכתו והצלחתו של
הרב **יונתן נבון** שליט"א

ולברכתם והצלחתם של
אלינור ודוד לוי
ומשפחתם הי"ו

שהקב"ה ימלא כל מישאלות ליבם לטובה ולברכה ויזכו לבריאות איתנה ופרנסה טובה שפע ברכה מזל והצלחה בכל מעשה ידיהם, ולגאולה קרובה במהרה בימינו, אמן.

מוקדש לעלוי נישמת
דוד בן רחל ז"ל
דליה בת מרסל ז"ל
מאיר בן עמליה ז"ל
יעקב בן חולה ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

הקללה נתפסת גם במקלל

כתוב בתורה (מז כח) "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה".

בפרשת השבוע התורה מספרת לנו על פטירתו של יעקב אבינו. ואומרת התורה שיעקב אבינו חי מאה ארבעים ושבע שנים, ואומר רבי יעקב בעל הטורים (בראשית מז כח) שאדם שקילל אדם אחר וקללתו התקיימה הקללה חייבת להיתפס גם על המקלל ולא רק על המקולל, ולומדים זאת מיעקב אבינו, רחל אמנו גנבה את התרפים של אביה ויעקב אבינו לא ידע מזה, וכשרדף לבן אחרי יעקב ואמר לו למה גנבת את אלוהי, אמר לו יעקב (לא לב) "עם אשר תמצא את אלוהיך לא יחיה", מי שגנב את האלוהים שלך ימות, ואומרים רבז"ל (ב"ר עד ט והובא ברש"י בראשית לא לב) שמאותה קללה מתה רחל בקיצור ימים ופחתו מחייה שלושים ושלוש שנים, שהמילה 'יחיה' בגימטרייה שלושים ושלוש, ויצחק אבינו חי מאה ושמונים שנה וגם יעקב היה צריך לחיות את אותו מספר שנים, אבל בגלל שפחתו חייה של רחל בגלל קללתו, לכן נפחתו גם מחייו של יעקב גם שלושים ושלוש שנים ולכן יעקב אבינו חי מאה ארבעים ושבע שנים.

החולה הראשון בעולם

התורה מספרת על יעקב אבינו שקודם שנפטר היה חולה וכמו שנאמר (מח א) "הנה אביך חולה", ואומרת הגמרא (בבא מציעא פז א) שהראשון בעולם שהיה חולה היה יעקב אבינו, ועד יעקב אבינו לא היה מושג של חולי ומתי שהגיע זמנו של האדם למות היה מתעטש נופל ומת, ובא יעקב לפני הקב"ה ואמר - ריבונו של עולם, אדם מת מן העולם בפתע בלי שיצווה את בני ביתו ובלי שיברך את בניו, לכן בבקשה ממך שאדם כיוון שהגיע זמנו למות שיהיה קודם חולה כמה זמן, כדי שבני ביתו יכינו את עצמם לכך שהוא עומד למות

ויהיה להם זמן להיפרד ממנו, א"ל הקב"ה ליעקב - יפה ביקשת, חייך ממך אני מתחיל, שנאמר (בראשית מח א) "הנה אביך חולה", ומאז בשעה שאדם מתעטש אומר לו לבריאות חיים טובים, כי עד יעקב בשעה שאדם מתעטש היה נופל ומת.

העיקר הוא הסוף

שלמה המלך אומר (קהלת ז ח) "טוב אחרית דבר מראשיתו", ובא שלמה המלך ללמד אותנו שהכל תלוי בסוף ואם הסוף הוא טוב הכל טוב, ולכן אל לו לאדם להסתכל על הרגע שבו הוא נמצא בין טוב ובין רע אלא מה נהיה בסופו של הדבר, כי אם ההתחלה היתה טובה והסוף היה רע מתברר למפרע שהכל היה רע, אבל אם ההתחלה היה נראית רע והסוף היה טוב, מתברר למפרע שכל הרע היה לטובה.

אדם שהיה עשיר רוב חייו ובסוף חייו נהפך לעני ואביון זהו צער גדול מאוד, אבל אדם שרוב חייו היה עני ובסוף חייו נהפך לעשיר זו ברכה גדולה כי הסוף הוא העיקר, יעקב אבינו היו לו הרבה מאוד צרות במשך חייו, מעשיו מלבן מדינה וכן משעה שנלקח ממנו יוסף הצדיק היה יעקב אבינו בצער גדול, אבל בשעה שירד יעקב למצרים וראה את בנו יוסף שהוא שלם בגופו ושלם בצדקותו, היה יעקב אבינו בשמחה גדולה מאוד שראה כל בניו צדיקים ויוסף מלך והיה דואג לכל מחסורם, ואומר רשב"י (זוהר ח"א קפ א) וז"ל (בתרגום) 'אמר רבי אבא, רמז לו הקדוש ברוך הוא שהרי כשנאבד ממנו יוסף היה בן שבע עשרה שנים, וכל אלו הימים שנשארו שלא ראה את יוסף בכה על אותם שבע עשרה שנים, וכמה שהיה בוכה עליו, הקדוש ברוך הוא נתן לו שבע עשרה שנים אחרות שהתקיים בארץ מצרים בשמחה בכבוד ובשלימות הכל, בנו יוסף היה מלך וכל בניו היו לפניו, אותם שבע עשרה שנים היו חיים אצלו ומפני כך היה בן שבע עשרה שנה כשנאבד ממנו'. מבואר שכל אותם שבע עשרה שנים שחי יעקב במצרים הם היו עיקר חייו ולא היה בהם לא צער ולא יצר הרע אלא מעין עולם הבא, ועל זה נאמר הפסוק באיוב (ח ז) "והיה ראשיתך

מצער ואחריתך ישגה מאוד".

וכך לפעמים יהודי בא עליו איזה דבר ונראה לו שהוא דבר רע, אבל כשחולף הזמן הוא רואה שהצער וההפסד לא היה רע אלא טוב, אברהם אבינו מי שהיה מסתכל עליו מהצד באותה תקופה היה נראה שיש לו רק רע, זרקו אותו לכבשן האש ועד גיל מאה לא זכה לבנים, אבל אם מסתכלים על הסוף של אברהם אבינו רואים שזכה לכל הברכות, כמו שנאמר (בראשית כד א) ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל, ומאברהם אבינו יצא עם ישראל.

וגם לעם ישראל היו הרבה זמנים של צער ושל צרות גדולות וגלות הגוף והנפש, אבל אנו מתנחמים באחרית הימים ששם מובטח לנו שיתקיימו בנו כל הברכות הטובות.

וכך אנחנו מתפללים "הטיבה אחריתנו מראשיתנו", שאם נגזר עלינו היפך הברכה שהיא תהיה קודם והברכה תהיה בסוף, שהקב"ה ייטיב לנו את האחרית יותר מן הראשית.

שהרי היה צריך יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, והקב"ה ריחם עליו והביא לו את כל הצער הזה ע"מ שבסופו ירווה נחת מכל בניו ונכדיו וירד למצרים בכבוד גדול, ולכן אומרת לנו התורה (בראשית מז כח) ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, שעיקר חייו של יעקב אבינו היו בשבע עשרה השנים האחרונות של חייו שראה את כל בניו מאוחדים ושלמים.

וַיְחִי הֵם הָיוּ עִיקַּר חַיָּיו

רבי יעקב בעל הטורים (בראשית מז כח) אומר שעיקר חייו של יעקב אבינו היו שלושים וארבע שנים, שבע עשרה השנים הראשונות משנולד יוסף עד שנלקח ממנו, ושבע עשרה השנים האחרונות כשהיה בארץ מצרים שמח עם כל בני ביתו, והוא מה שאומרת לנו התורה 'ויחי יעקב' שהמילה 'ויחי' בגימטרייה שלושים וארבע.

יעקב מברך את בניו לפני פטירתו

התורה מספרת לנו על הברכות שבירך יעקב אבינו את כל אחד מבניו לפני פטירתו, "ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" (מט א)

ואומר המדרש (פסחים נו א, ב"ר צט ה) שביקש יעקב אבינו לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו השכינה, שביקש לגלות לבניו מה עתיד לעבור עליהם במשך כל הגלויות עד שיבוא מלך המשיח.

גילוי הקץ

ואומר רבינו החפץ חיים שביקש לגלות להם מתי יבוא במדויק מלך המשיח, ומתי תהיה מלחמת גוג ומגוג ואת סדר כל הגלויות עד ביאת המשיח, וכן רצה לומר לבניו שהם עתידים להיות בגלות מצרים במשך מאתיים ועשר שנים, ואחר כך לצאת ממצרים ולהיות נודדים במדבר במשך ארבעים שנה ואחר כך להיכנס לארץ ישראל, ואחרי ארבע מאות ושמונים שנה משיכנסו לארץ ישראל יבנה בית המקדש הראשון, ויהיה בית המקדש הראשון קיים במשך ארבע מאות ועשר שנים, ואחר כך יבוא נבוכדנצר מלך בבל ויחריב את בית המקדש הראשון וכל עם ישראל ילכו לגלות בבל ויהיו שם במשך שבעים שנה, ואחרי שבעים שנה יחזרו מגלות בבל ויבנו את בית המקדש השני על ידי עזרא הסופר, ובית המקדש השני יהיה קיים ארבע מאות ועשרים שנה, ואחר כך יבוא טיטוס מלך רומא ויחריב את בית המקדש השני ועם ישראל ילכו לגלות למשך אלפיים שנה, ובמשך כל הגלויות שגלו עם ישראל כמה רצחו ושחטו הגויים ביהודים קהילות שלימות של יהודים רק בגלל שהם יהודים ובלי שום סיבה, וכל זה רצה יעקב אבינו לגלות לבניו אבל נסתלקה ממנו השכינה ונסתלקה ממנו רוח הקודש.

חשש יעקב לאמונת בניו

ואומרת הגמרא (פסחים נו א) "אמר

רבי שמעון בן לקיש... ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא חס ושלום יש במיטתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו (דברים ו ד) שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שחשש יעקב שמא אחד מבניו נפגמה אמונתו בבורא עולם ולכן אינו ראוי לשמוע מה יהיה באחרית הימים, ומיד אמרו כל בניו של יעקב אבינו - שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, שהרי ישראל זהו יעקב ואמרו לו - תשמע ישראל אבא, ה' הוא האלוקים שלנו וה' הוא אחד וכולנו מאמינים בבורא עולם, מיד נענה יעקב ואמר - ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

וממשיכה שם הגמרא "אמרי רבנן היכי נעביד [כיצד נעשה] נאמרוהו לא אמרו משה רבינו [מצד אחד אי אפשר לאומרו כיוון שלא כתבו משה רבינו בתורה], לא נאמרוהו אמרו יעקב [ומצד שני אנו צריכים לאומרו שהרי אמר אותו יעקב אבינו], התקינו שיהו אומרים אותו בחשאי [לכן תיקנו חכמים ומר ברוך שם וכו' בלחש]".

סוד מן המלאכים

המדרש (דב"ר ב לו) אומר, שכשעלה משה רבינו לשמים כדי להוריד את התורה, היה שומע שהמלאכים בשמים אומרים בכל רגע "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", וכשירד מהר סיני גילה בסוד לעם ישראל שהמלאכים אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לכן אמר משה אל תגידו ברוך שם כבוד מלכותו אלא בלחש כי הוא סוד שראיתי אצל המלאכים.

אומר המדרש משל לעבד של מלך שנכנס לאוצרות המלך, וראה שם טבעת עם יהלום מאוד יקר, וגנב העבד את הטבעת עם היהלום ונתן אותה מתנה לאשתו, ואמר העבד

לאשתו - בבקשה ממך, כשאת מתקשטת בטבעת היקרה הזו התקשטי בה רק בסתר כדי שלא יגלה המלך שגנבתי את הטבעת, כך אמר משה רבינו לבני ישראל - אמרו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אבל אמרוהו בלחש, כדי שלא יתגלה שסיפרתי לכם מה המלאכים אומרים בשמים, אבל ביום הכיפורים שאנו דומים למלאכים אנו יכולים לומר ברוך שם וכו' בקול.

שלא להכנים לייאוש

ואומר המדרש שהסיבה האמיתית שנסתלקה השכינה מיעקב אבינו בשעה שבא לגלות את הקץ היא משום שאם היינו יודעים את כל אורך הגלויות והסבל שאנו עתידים לעבור היינו כבר מתייאשים מן הגאולה.

ועכשיו אנו נמצאים אחרי כל הגלויות, וכל מה שכתוב בנביאים שיהיה באחרית הימים מתקיים בדורות שלנו, ועכשיו אין הגאולה תלויה אלא בעם ישראל שיעשו תשובה.

שתי סוגי גאולות

ואומר אור החיים הקדוש (בראשית מט יא) שיש שתי אפשרויות איך יבוא מלך המשיח, או מתוך כבוד גדול לעם ישראל או על ידי שח"ו יישפך הרבה דם בעם ישראל, והדבר תלוי עד כמה עם ישראל קרוב לקב"ה, ואם עם ישראל התרחקו מאוד מהקב"ה הרי כשיגיע זמן הגאולה יבואו ח"ו גזירות קשות על עם ישראל וישפך הרבה דם מעם ישראל, אבל אם יתקרבו לקב"ה ותהיה להם אמונה בבורא עולם ויעסקו בלימוד התורה, הגאולה תבוא בכבוד גדול כמו בני מלכים.

יעקב אבינו בירך את יהודה שמיהודה ייצא משיח בן דוד, ואמר יעקב ליהודה - (מט יא) "כיבס ביין לבושו ובדם ענבים סותו", ואומר האור החיים הקדוש שיעקב אבינו רמז את ענין הגאולה בברכה של יהודה, שכיבוס הוא לשון של התחדשות ויין רומז לתורה הקדושה כמו שכתוב (שה"ש ב ד) "הביאני אל בית היין", א"כ או 'כיבס ביין לבושו' שהגאולה

תבוא בזכות שלומדים תורה וקרובים לקב"ה, או חלילה 'ובדם ענבים סותו' שיישפך ח"ו הרבה דם.

פרשת ויחי סתומה היא

בתורה ישנן פרשיות פתוחות ופרשות סתומות, וכותב השולחן ערוך בהלכות ספר תורה (יו"ד ערה ב), שפרשה סתומה היא פרשה שמתחילה באותה השורה שהסתיימה הפרשה הקודמת, ואילו פרשה פתוחה הכוונה היא שהיא מתחילה בשורה חדשה, אבל גם בפרשה סתומה שמתחילה באותה שורה שבו הסתיימה הפרשה הקודמת צריך להשאיר רווח המספיק לכתיבת תשע אותיות לפחות, אבל הפרשה היחידה בתורה שאין רווח כלל בינה לבין הפרשה הקודמת היא פרשת ויחי.

כל הזמנים הם טובים

ושואלים רבותינו ז"ל מדוע פרשת ויחי היא פרשה סתומה?

אלא אומר הרב הקדוש השפת אמת זצוק"ל - שהטבע בעולם הוא שאדם שעברו עליו ייסורים וצרות ובעיות, ואחרי כמה זמן הגיע לו זמן של ברכה והצלחה, הוא יכול לחשוב שיש זמנים רעים ויש זמנים טובים, ובהתחלה כשהיו לו דאגות וייסורים היה הזמן הרע ועכשיו כשהוא מצליח הוא זמן טוב, אבל צריך האדם לדעת שאין דבר כזה זמן רע אלא כל הזמנים הם של ברכה וגם הזמן שהיו לו ייסורים היה זמן טוב, אלא שרק יותר מאוחר יתגלה שהוא טוב אבל באמת כבר מההתחלה הוא היה זמן טוב.

חלק ב

הצרות הן הכנה לטובה גדולה

וזאת אנו לומדים בפרשת השבוע שלנו, שיעקב אבינו היו לו הרבה מאוד צרות מעשיו ומלבן ומדינה ומשעה שנלקח ממנו יוסף היה בצער גדול אבל בסוף התגלה שכל הזמנים הקשים והצרות שעברו על יעקב אבינו הם לא היו זמנים של

קללה, ובסוף התברר שכל הזמנים היו לטובה רק שבאותה שעה לא ראו את הטוב אלא את הייסורים והצער, אבל עכשיו מתגלה שהכל היה טובה וברכה שהקב"ה הוריד את יוסף למצרים כדי שיעקב אבינו ירד למצרים בכבוד גדול, ויוסף יפרנס את יעקב ואת כל האחים שלו ובני ביתם.

ולכן פרשה זו סתומה, כי אם היה הפסק בין הפרשה שלנו לפרשיות הקודמות היה אפשר לחשוב שליעקב אבינו היו שני זמנים זמן של קללה וזמן של ברכה, ולכן התורה לא עשתה הפסק כלל בין הפרשה שלנו לפרשיות הקודמות, כדי שנדע שהכל דבר אחד וכל מה שעבר על יעקב אבינו מהתחלה ועד הסוף הכל היה ברכה גדולה מאוד.

הרב מבריסק זצ"ל אומר - דע לך, שכל מה שהגויים עושים בעולם הכל הוא רק בשביל עם ישראל, ויש דברים שאנחנו יכולים לראות כבר מעכשיו ויש דברים שיהיה אפשר להבין רק בביאת המשיח, אבל האמת היא שכל מה שהגויים עושים הוא רק בשביל שתהיה מכך טובה וברכה לעם ישראל.

וסיפר הרב מבריסק זצ"ל, שהצאר הרוסי ברוסיה החליט לסלול מסילות ברזל של הרכבת הטרנס סיבירית שתחצה את כל אורכה של רוסיה ממזרח למערב לאורך שמונת אלפים וחמש מאות ק"מ, וההחלטה הזו הייתה דבר שאף אחד לא הבין, למה לבזבז כל כך הרבה כסף על פרויקט שהוא לא כלכלי בעליל, והיו הפועלים עובדים בכפיה בקור גדול ובשלג במשך שנים רבות עד להשלמת המסילה, ואחרי שלושים ושש שנים מאז שסללו את מסילת הברזל והתחילו הרכבות לנסוע פרצה מלחמת העולם השנייה, והנאצים התחילו לכבוש מדינה אחרי מדינה והיה פחד גדול ליהודים, ובאו בחורים מישיבת מיר לקונסוליה של יפן וביקשו אשרות כניסה ליפן, והקונסול היפני חסיד אומות העולם סמפו סוגיהרה כתב אשרות כניסה לכל בחורי הישיבה, ועלו לרכבת הטרנס סיבירית והגיעו ליפן לעיר שנחאי ושם המשיכו ללמוד תורה וכך ניצלו מהשואה, הרב מבריסק

עמד ואמר - עכשיו אנו מבינים למה הצאר הרוסי סלל את המסילות של הרכבת, ובזמנו אף אחד לא הבין אבל הקב"ה הכניס לו את המחשבה הזו לראש, והקדים הקב"ה רפואה למכה כדי שאנחנו נינצל מידיהם של הנאצים ימ"ש.

חסד של אמת

"ויקרבו ימי ישראל למות, ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי, ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים: ושכבתי עם אבותיי, ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם, ויאמר אנכי אעשה כדברך" (מח כט-ל)

התורה מספרת לנו שיעקב אבינו כשראה שעומד להתקרב זמן פטירתו מן העולם, קרא ליוסף וביקש ממנו שלא יקבור אותו במצרים, וזהו חסד ואמת שחסד שעושים עם המתים נקרא חסד של אמת, כי כשעושה חסד לאדם חי אולי הוא מצפה לגמול, אבל חסד שעושה עם המת לא מצפה לתמורה בחזרה.

להיקבר דווקא בארץ ישראל

ויעקב אבינו לא רצה להיקבר במצרים כי בקבורה באדמת ארץ ישראל יש ענין גדול, וכמו שאומרת הגמרא (כתובות קיא א) "אמר רב ענן כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח".

ולכן יהודים לאורך כל הדורות מסרו נפש לזכות להיקבר בארץ ישראל, ואומר המדרש שבזמן תחיית המתים אלו שקבורים בארץ ישראל יקומו ראשונים, ואלו שקבורים בחו"ל רק אחרי ארבעים שנה.

ואין תחיית המתים בחו"ל אלא רק בארץ ישראל, וכל אלו שמתו בחו"ל הקב"ה עושה להם מחילות ומביאם לארץ ישראל ויקומו לתחיה בארץ ישראל.

למה היה צריך להשביע

ויעקב אבינו השביע את יוסף שיקבור אותו במערת המכפלה, ולכאורה למה היה צריך להשביע את

יוסף ולא הספיק שביקש ממנו?

אלא הגמרא (סוטה לו ב) מספרת שהיה חוק במצרים שמי שיודע הכי הרבה שפות אותו ממנים למלך על מצרים ופרעה ידע שבעים שפות, וכשפרעה בא למנות את יוסף למושל הוא שאל אותו כמה שפות אתה יודע לדבר? וירד המלאך גבריאל ולימד את יוסף שבעים שפות, ואז התחיל יוסף לדבר בלשון הקודש ופרעה לא ידע לשון הקודש, וביקש פרעה מיוסף שישבע לו שלא יספר לאף אחד שהוא יודע שפה אחת יותר ממנו ונשבע לו יוסף, וכשנפטר יעקב וביקש יוסף לעלות ולקברו במערת המכפלה אמר לו פרעה - אתה אל תעלה, אמר לו - אבל אבא השביע אותי, אמר לו פרעה - נעשה לך התרת נדרים ושבועות, אמר לו יוסף - א"כ כשאתה עושה לי התרת נדרים ושבועות יש לי עוד שבועה אחת שאני רוצה להתיר, והיא מה שנשבעתי לך לא לספר שאני יודע עוד שפה אחת יותר ממך, מיד אמר לו פרעה אל תעשה התרת נדרים עלה וקבור את אביך כאשר השביעך.

שמא יש בליבך עלי

ועוד אומר המדרש שיעקב היה צריך להשביע את יוסף שיעלה לקבור אותו במערת המכפלה, מכיוון שחשש יעקב אבינו שמא יש בליבו של יוסף עליו על שקבר את אימא שלו בדרך ולא במערת המכפלה, לכן אמר יעקב ליוסף ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל, על"י ר"ת ע'שיו ל'בן י'וסף התכוננתי לשלוש צרות אבל על רחל שתמות בדרך לא ידעתי.

יש שכר לפעולתך

ועוד מבאר רש"י (מח ז) אמר לו יעקב ליוסף מה שקברתי את רחל בדרך בבית לחם היה זה על פי הקב"ה, מכיוון שראיתי ברוח הקודש שעתידין בני ישראל ללכת לגלות, וכשיצאו מארץ ישראל יעברו דרך קבר רחל בבית לחם ויתפללו בו, ורחל תבכה ותתפלל על עם ישראל והקב"ה אומר בזכות רחל תבוא הגאולה, (ירמיה לא יד-טז) "כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה מאנה

להנחם על בניה כי איננו: כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש שכר לפעולתך נאם ה' ושבו מארץ אויב: ויש תקוה לאחריתך נאם ה' ושבו בנים לגבולם", וכשיחזרו בני ישראל מן הגלות יעברו דרך קבר רחל ורחל תקום מקברה ותקבל את בניה החוזרים מן הגלות.

מי אלה שאינם ראויים לברכה

"וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה: ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם" (מח ח ט) והתורה מספרת שיוסף הצדיק בא עם שני בניו מנשה ואפרים, ויעקב אבינו שואל את יוסף מי אלה? אומר רש"י (שם, תנחומא ויחי ו) הרי ידע יעקב מי הם א"כ למה שאל מי אלה? אלא שראה יעקב ברוח הקודש שעתידין לצאת מהם רשעים שמאפרים יצא ירבעם בן נבט ואחאב המלך וממנשה יצאו יהוא ובניו שהיו גם כן רשעים גדולים, ולכן אמר לו מי אלו שלא ראויים לברכה כי עתידין לצאת מהם רשעים, אמר לו יוסף אבא אני רואה שגם צדיקים גדולים יצאו מהם, כמו יהושע בן נון וגדעון השופט ומיד חזרה רוח הקודש לשרות על יעקב ובירך אותם.

שיכל את ידיו

והתורה מספרת שיוסף הצדיק העמיד את שני בניו לפני יעקב אבינו, את מנשה הבכור לצד ימין של יעקב ואת אפרים הצעיר מצד שמאל של יעקב, אבל אומרת לנו התורה שיעקב אבינו שיכל את ידיו והניח את יד ימין על ראש אפרים הצעיר ואת יד שמאל על ראש מנשה הבכור, ויוסף חשב שיעקב טעה, אמר לו יעקב (מח יט) "ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא הגויים".

לקרוא על שמות של צדיקים

ויעקב אבינו מברך את אפרים ומנשה וייקרא בהם שמי ושם אבותיי אברהם ויצחק וידגו לרוב בקרב

הארץ, כמו הדגים שפרים ורבים ואין עין הרע שולטת עליהם, ואמר להם יעקב שהברכות יתקיימו בהם רק כל עוד תיקראו לילדים שלכם שמות וייקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק.

אחדות בין אחים

ואומר רבינו החפץ חיים שהטעם שבגללו מברכים את הבנים בכל הדורות שיהיו כמו אפרים ומנשה, משום שהברכה הכי גדולה לאבא ולאימא היא כשהם רואים שיש אחדות ואהבה בין האחים וזו הנחת רוח הגדולה ביותר לשיכולה להיות להורים, ומבריאת העולם לא הייתה אחדות ואהבה בין אחים אלא תמיד הייתה קינאה ושנאה בין אחים.

אדם הראשון שני בניו קין והבל היה בניהם קינאה עד שקם קין ורצח את הבל אחיו, אברהם היו לו שני בנים יצחק וישמעאל, וישמעאל שנא את יצחק, יצחק היו לו שני בנים יעקב ועשיו, ועשיו שנא את יעקב, יעקב היו לו שנים עשר בנים ועשרה מהם היו שונאים את יוסף הצדיק.

אבל כשבא יעקב ובירך את אפרים ומנשה, ובירך את אפרים הצעיר שממנו יצאו מלכים ואת מנשה הבכור הוא בירך שייצאו ממנו שרים בכל זאת מנשה שמח ולא קינא באחיו הצעיר, כי אמר מנשה ליעקב - סבא, כשאח שלי מבורך גם אני מבורך, וכששמע כך יעקב אבינו התפעל מאוד ולכן אמר - כל אבא שבא לברך את בניו יברך אותו 'ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה', כמו שהייתה ביניהם אחדות כך תהיה ביניכם אחדות.

בכלל מאתיים מנה

רש"י אומר שיעקב בירך את אפרים שממנו יצאו מלכים ואת מנשה הוא בירך שייצאו ממנו שרים, ושואל רבינו החפץ חיים מפני מה כשאבא בא לברך את בניו יברכם שיהיו גם כאפרים וגם כמנשה, הרי בכלל מאתיים יש מאה א"כ למה צריך להוסיף וכמנשה הרי בכלל מלכים יש שרים?

אלא אומר החפץ חיים שמנשה שמח בחלק שלו ולא קינא באפרים,

ולכן אמר יעקב שכל אבא שבא לברך את בנו יאמר ישימך אלוקים כאפרים שייצא ממנו מלכים ויוסיף וכמנשה, כי אם לא יהיה שבע בברכה כל מה שיהיה לו לא שווה כלום כי תמיד ירגיש חסר, לכן יוסיף וכמנשה שיהיה שמח בחלקו.

לברך הבנים בכל ליל שבת

יש ספר קדוש בשם מעבר יבוק, ושם כתוב שבכל ליל שבת כל אבא יברך את ילדיו ויאמר את הנוסח הזה שבירך יעקב את נכדיו ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה, ויאמר את ברכת הכוהנים ויניח יד ימין על ראש בנו, כי בכף היד יש ארבע עשרה פרקים כמניין יד, וביחד עם כף היד עצמה יוצא חמש עשרה כנגד חמש עשרה תיבות שיש בברכת הכוהנים, ויש כח גדול לאבא לברך את ילדיו בכל ליל שבת קודש.

וסיפר רבינו הקדוש החפץ חיים, שכל מה זכה להיות גדול בתורה רק בזכות שבכל ליל שבת היה הולך שעה ברגל בשלג, כדי לזכות לנשק ידי אימו ולקבל ממנה ברכה.

סגולה שלא ללמוד מהגויים

כתב בספר אוזניים לתורה - שיעקב אבינו ראה ברוח הקודש שעם ישראל יהיו הרבה זמן בגלות, ולכן אמר יעקב שכל אבא יברך את הילדים שלו ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה, כי אפרים ומנשה גדלו בארץ טמאה ובכל זאת לא למדו ממעשיהם של הגויים אלא נשארו בקדושתם, ולכן כל אבא יברך את בניו שיהיו כמותם ולא יושפעו מהגויים שסביב.

להכיר הטרונות עצמו

התורה מספרת על הברכות הנשגבות שברך יעקב אבינו כל אחד ואחד מבניו לפני פטירתו מן העולם, ובכל ברכה וברכה שברך יעקב גנוזים רמזים עצומים על כל אשר יארע עם כל שבט ושבט לדורי דורות עד ביאת גואל צדק.

ושואלים רבותינו ז"ל לכאורה אם

נתבונן בפסוקים נראה שיעקב לא בירך את כל בניו, וחלק מבניו לא רק שלא בירך אלא נתן להם דברי תוכחות כמו ראובן שאמר לו יעקב דברי תוכחה (מט ד) "פחז כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך אז חיללת יצועי עלה", וכן שמעון ולוי הוכיח אותם על שהרגו את אנשי שכם שאמר להם (מט ה) "שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם"?

כשמכיר את חסרונותיו יודע מה לתקן

אלא אומר רבינו החפץ חיים שהברכה הגדולה ביותר לאדם היא שהוא מכיר את עצמו, ויודע את התכונות שיש לו ואת המעלות ואת החסרונות של עצמו, ועל ידי שמכיר את מעלותיו ואת חסרונותיו אז הוא יודע מה הוא צריך לתקן ובאילו מעלות להשתמש על מנת לתקן, ועל ידי כך יכול להיות אדם יותר טוב לשמים וגם לבריות, אבל אם אדם לא מכיר את החסרונות של עצמו לא ידע מה הוא צריך לתקן ויישאר לנצח עם חסרונותיו, לכן יעקב אבינו כשבא לברך את בניו אמר להם גם דברי תוכחה ומוסר, כי זו הברכה הכי גדולה לאדם שאדם יכיר גם את חסרונותיו ועל ידי כך ידע מה הוא צריך לתקן וכך חייו יהיו יותר טובים ומבורכים.

בזכות שהודה זכה יהודה למלכות

וכשהגיע תורו של יהודה בירכו יעקב ששבטו יהיה שבט המלוכה של עם ישראל, ונאמר בתוספתא (ברכות פ"ד הל' טז) "אמר להן רבי עקיבא מפני מה זכה יהודה למלכות?

מפני שהודה במעשה תמר שאמר 'צדקה ממני'", ולכן בירכו יעקב אבינו שיזכה למלוך על ישראל עד ביאת מלך המשיח, שנאמר (מט י) "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבא שילה", וכן בירכו יעקב אבינו ואמר לו "יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף איביך ישתחוו לך בני אביך" (מט ח), ואמרו חז"ל שבזכות שיהודה עמד בניסיון גדול מאוד ולא הייתה לו קשיות עורף שלא להודות, זכה שיעקב אבינו בירכו באותה מידה,

פרשת ויחי

שיזכה לכך ש"ידך בעורף אויבך" תזכה תמיד לנצח את אויביך.

המדרש אומר שעם ישראל נקראים "יהודים" בזכות שיהודה, שהודה ולא בוש ולכן זכה שכל עם ישראל נקראים "יהודים" על שמו (יונתן בן עוזיאל מט ח).

רואים אנו כמה גדולה מעלת ההודאה כי טבע האדם לא להודות ולומר טעיתי, ואם בכ"ז האדם מכניע את טיבעו ומידותיו בשביל בורא עולם זוכה למעלה גדולה.

הגמרא בברכות (יב ב) אומרת "כל העושה עבירה ומתבייש בה מוחלין לו כל עוונותיו", ולכאורה מה הזכות הגדולה שבעבור שמתבייש ומתחרט יימחלו לו כל עוונותיו?

אלא מבארים בעלי המוסר שבדרך הטבע אדם מחזיק בטעותו ולא מודה שטעה, ולכן אדם ששובר מידתו ומודה שטעה מוחלין לו על כל עוונותיו.

וכן מצינו בנביאים על ענין ההודאה (יהושע פרקים ו-ז) שאדם שמודה על האמת זוכה לשכר גדול מן השמים, שבזמן שבאו להילחם על יריחו יהושע בן נון הזהיר את עם ישראל שלא לגעת בכל השלל מהמלחמה כי יש בו מטומאת הגויים, ועכן לקח מהחרם ולכן אח"כ כשנלחמו עם אנשי העי הפסידו בקרב ומתו שלושים וששה אנשים מעם ישראל, ובא יהושע ושאל מי לקח מהרכוש ומעל בחרם? ובא עכן ולא התבייש שטעה והודה שלקח מהחרם, והקב"ה נתן לו שכרו שחיבר את החלק השני של תפילת עלינו לשבח, "על כן נקוה לך" ונרמז שמו במילים ע'ל כ'ן נ'קוה ר"ת עכן.

המשנה בקידושין (ד יד) אומרת "הטוב שברופאים לגיהינום", ולכאורה מדוע לומר דבר כזה על רופא טוב? אלא מבאר שם המהרש"א, שכאשר הרופא מחשיב עצמו לטוב שברופאים ממילא הוא סומך על חכמתו ולא מתייעץ עם שאר הרופאים, ואף על פי שטועה ומסכן חיי החולה לא מתקן את דבריו, ולא מודה שטעה משום שמחשיב את עצמו לטוב שברופאים, ולכן אומרת

המשנה "הטוב שברופאים לגיהינום".

לישועתך קיוויתי ה'

והתורה מספרת שכשיעקב אבינו בירך את בניו הוא בירך כל אחד את הברכה הראויה לו, ואומר המדרש שכשנכנס דן לקבל ברכה מיעקב אבינו אמר - אבא, יש לי בן אחד והוא חירש ושמו חושים, מה כבר תוכל לברך אותי שיש לי רק בן אחד והוא חירש? אומר המדרש אמר יעקב אבינו לדן (מט יח) "לישועתך קיויתי ה'", יעקב אמר לדן תמיד לקוות לישועתו של הקב"ה, וגם כשנראה שאין שום סיכוי בכל זאת תקווה לישועתו של הקב"ה, ובאמת כך היה שכשיצאו ישראל ממצרים שבט דן היה השבט השני בגודלו בעם ישראל והיו בו 62,700, ובנימין שהיו לו עשרה בנים שבטו מנה סך הכל 35,400.

תמיד לצפות לישועת ה'

לפעמים אדם חושב אם הייתי צדיק הייתי ראוי שה' יעשה לי נס, אבל אני יודע בעצמי שכמה עבירות עשיתי ובוודאי אני לא ראוי שה' יעשה לי נס, אבל זה לא נכון כי בכל מצב יהודי צריך לקוות לישועתו של הקב"ה, וכמו שאנו רואים אצל מנשה בנו של חזקיה המלך, שהיה רשע גדול מאוד ועבד לכל סוגי העבודה זרה, וכשהיה בצרה התפלל לקב"ה וקיווה לישועת השם והקב"ה הושיע אותו ועשה לו נס, כי כשבן חוזר לאבא שלו לא משנה אם חוזר בגלל שיש לו צרות או בגלל שהתגעגע לאבא שלו, תמיד האבא שמח שהבן שלו חזר.

כשדניאל נכנס לגוב האריות לא היה לו שום סיכוי בעולם לצאת חי, וכשחנניה מישאל ועזריה נכנסו לכבשן האש וכשאברהם אבינו נכנס לכבשן האש באור כשדים לא היה להם שום סיכוי בעולם לצאת חיים, אבל הם יצאו חיים כי קיוו לישועתו של הקב"ה.

עין הרע

"בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, בנות צעדה עלי שור" (מט כב) ואנו רואים בתורה הקדושה שכשיעקב

פרשת ויחי

אבינו בירך את יוסף הצדיק הוא אמר לו "בן פורת יוסף, בן פורת עלי עין", ודרשו חז"ל בגמרא (ברכות כ א) "עלי עין" אל תיקרא עלי עין אלא עולי עין פירושו שיוסף וזרעו עולים על העין, ואין עין הרע שולטת בהם, יעקב אבינו בירך את יוסף שלא ישלוט עליו ועל זרעו עין הרע.

והסיבה הראשונה שבגינה לא שלטה על יוסף עין הרע, היא בגלל שהייתה ליוסף עין טובה ומי שיש לו עין טובה עין הרע לא שולטת עליו, כי מי שיש לו עין טובה על הבריות גם בני אדם יש להם עין טובה עליו, וכך אנו רואים שיוסף הצדיק בכל דבר אפילו שנראה רע היה מסתכל על הצד הטוב שבו, כמו שיוסף אמר לאחים שלו (נ כ) "ואתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב".

והסיבה השנייה שזכה יוסף שלא שלטה עליו עין הרע, אומר המדרש שיוסף היה יפה תואר והיו בנות מצרים עומדות על החומה כדי לראות פניו של יוסף הצדיק, ויוסף שמר את עיניו ולא הסתכל בבנות מצרים, ואמר לו יעקב עין שלא הסתכלה לראות דבר עבירה לא תשלוט עליה עין רעה, ואומרים חז"ל שיוסף זכה לכך מידה כנגד מידה: "עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו [שלא הביט באשת אדוניו פוטיפר], אין עין הרע שולטת בו".

רבינו האר"י הקדוש כותב, דע לך שכל מי שאינו מאמין שיש כח לעין הרע להזיק אין לו חלק באלוקי ישראל, ואע"פ שאינה מורגשת לבריות בעין אבל דע לך שיש כח בעין להזיק כדבר ממשי ממש.

והתורה אומרת לנו (דברים כח ח) "יצו ה' איתך את הברכה באסמיך", ודרשו חז"ל (תענית ח ב) "אין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין", שנאמר יצו ה' איתך את הברכה באסמיך במכוסה מימך.

ואמרו חז"ל על לוחות הברית הראשונות שהיו מעשה אלוקים, ונחצבו מתחת כיסא כבודו יתברך, והיה יופיים מבהיק להפליא ומרהיב כל עין. גם המעמד בו הם ניתנו היה מלא בסממנים מושכי עין, כמו

פרשת ויחי

שכתוב: "ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר חזק מאוד... והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש" (שמות יט טז-יח), וסופן שהשתברו, וכפי שמפרש רש"י (שם לד ג) ש"על ידי שהיו בתשואות וקולות וקהילות שלטה בהן עין רעה", ולכן הלוחות השניות ניתנו בצנעה גדולה כדי להסתירם מן העין, ובזכות זה התקיימו.

בילקוט שמעוני (תהילים פרק עה) מובא על אלישבע אשת אהרן אשר זכתה לכבוד ויקר שאיש לא זכה לו: "אלישבע בת עמינדב ראתה ארבע שמחות ביום אחד, משה אח של אהרון בעלה מלך, אחיה נשיא נחשון בן עמינדב, בעלה אהרון כהן גדול, בניה נדב ואביהו סגני כהונה". וכשראו נשות עם ישראל את אלישבע, הביטו בה בהתפעלות, ומדיבור זה נגרם עין הרע גדול, אשר הוביל לפטירתם של שני בניה, נדב ואביהוא רח"ל.

וכן אמרו חז"ל בגמרא שחנניה מישאל ועזריה שהושלכו לכבשן האש על ידי נבוכדנצר הרשע משום שסירבו להשתחוות לצלם, ונעשה להם נס עצום שלא נשרפו כלל, ואף ריח של אש לא שלט בבגדיהם (ראה דניאל פרק ג), אולם ממעשה זה ואילך לא הוזכרו יותר קדושים אלו בכתובים כלל, והגמרא (סנהדרין צג א) אומרת שזהו משום שמרוב ההתפעלות שהייתה בקרב הציבור מהנס הגדול שארע להם ניתנה בהם עין הרע, ותוך זמן קצר נפטרו מן העולם, והאש של נבוכדנצר לא שרפה אותם אבל האש של עין הרע שרפה אותם.

אומרת הגמרא (בבא מציעא קז ב) רב דרש את הפסוק: "והסיר ה' ממך כל חולי" (דברים ז טו), וכפי שמפרש רש"י שם: "כל חולי - דבר שכל החולאים תלויים בו, וזו העין, עין רעה". ולמסקנה זו הגיע רב בעקבות ניסיון שעשה בבית הקברות, שעל ידי ייחודים וכוונות הצליח לעמוד על סיבת פטירתם של כל אלו שקבורים שם, ומצא שמכל מאה נפטרים, תשעים ותשע מתוכם נפטרו מפני עין רעה, ורק אחד נפטר כדרך כל הארץ.

יסורי הגוף ויסורי הנפש

"ישכר חמר גרם רבץ בין המשפתים וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עבד" (מט יד-טו) שראה את המנוחה האמיתית בעולם הבא לכן ויט שיכמו לסבול בעולם הזה כדי לזכות למנוחה בעולם הבא. שהרי יש מנוחת הגוף ויש מנוחת הנפש, אדם שכל הזמן הולך אחרי התאוות שבלב שלו יכול להיות שיש לו מנוחת הגוף אבל מנוחת הנפש אין לו, כי התאוות לא נותנות לאדם מנוחת הנפש והנפש לא שקטה, אבל אדם שהולך על פי התורה יש לו גם מנוחת הנפש וגם מנוחת הגוף, ובא יעקב אבינו ומגלה לנו שאדם זוכה שתהיה לו מנוחת הנפש רק כשיקבע עיתים ללימוד התורה.

מצוה אחת שווה כל ממון שבעולם

"ויצו אותם ויאמר אליהם, אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבותיי אל המערה אשר בשדה עפרון החיתי" (מט כב) יעקב אבינו מצווה את בניו שיקברו אותו בארץ ישראל, (מט כט-לב) "ויצו אותם ויאמר אליהם, אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבותיי אל המערה אשר בשדה עפרון החיתי: במערה אשר בשדה המכפלה אשר על פני ממרא בארץ כנען, אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרן החיתי לאחוזת קבר: שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו, שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו, ושמה קברתי את לאה: מקנה השדה והמערה אשר בו מאת בני חת".

ולכאורה מדוע יעקב אבינו מאריך כ"כ ולא אמר סתם שיקברו אותו במערת המכפלה, ובוודאי בניו מבינים שמדובר במערה הידועה שבחברון, ולמה היה צריך לפרט ולומר שהיא המערה שקנה אברהם מעפרון החיתי, המערה והשדה שנקנו מאת בני חת? הלא בוודאי שיש לימוד וענין במה שהאריך יעקב אבינו בדבריו בשעותיו האחרונות.

אלא שיעקב אבינו אמר להם שחפץ

הוא להיקבר במערת המכפלה, והדגיש להם שהיא המערה שאברהם אבינו קנה מאת בני חת בארבע מאות שקל כסף, ושלא היה ערך לכסף אצל אברהם אבינו, ואע"פ שאברהם היה עשיר גדול וכבד בכסף ובזהב, השכיל להשתמש בכספו לרכוש אוצרות רוחניים שהם אוצרות אמת נצחיים.

וכן מצינו שיעקב אבינו שילם ממון רב עבור הזכות להיקבר במערת המכפלה, וכמו שכתוב (נ ה) "הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען, שמה תקברני", ודרשו חז"ל (מדרש רבה) מהו לשון אשר "כריתי" לי, מלמד שנטל יעקב אבינו כל כסף וזהב שהביא מבית לבן, ועשה אותו כרי [ערימה], ואמר לעשיו, טול זה בשביל חלקך במערה. הרי שיעקב אבינו היה מוכן למסור את כל רכושו שעמל עליו שנים רבות בבית לבן, ותמורתו לקבל רכוש אמיתי, את הזכות להיקבר במערת המכפלה.

דרך ישראל סבא

יש שתי פרשיות בתורה שעוסקות בפטירתו של אדם, פרשת חיי שרה העוסקת בפטירתה של שרה אמנו ופרשת ויחי שעוסקת בפטירתו של יעקב אבינו, ויש להבין מדוע פרשיות אלו נקראים בלשון חיים, 'חיי שרה' 'ויחי יעקב' ולא פטירת שרה ופטירת יעקב?

אלא אומרים רבז"ל בגמרא (תענית ה ב) "יעקב אבינו לא מת", ושואלת הגמרא איך אפשר לומר שיעקב אבינו לא מת הרי אנו רואים שיעקב אבינו נפטר וחנטו והספידו אותו וקברו אותו והתאבלו עליו, אלא אומרת הגמרא מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, הדרך של יעקב אבינו קיימת החינוך בדרך ישראל סבא, החינוך שמחנכים את הילדים להמשיך את המסורת של יעקב אבינו קיימת לכן יעקב אבינו לא מת.

הדבוק בחיים הנצחיים חי לנצח

ועוד אמרו חז"ל, שאין מיתה אצל הצדיקים וצדיקים במיתתם קרויים חיים, כי הצדיק זכה להידבק בדבר הכי נצחי שיש - בתורה הקדושה, ומי

שדבוק בעץ החיים לא מת לעולם, אבל לעומת זאת הרשעים בחייהם קרויים מתים, רשע יכול להיות שהוא חי כאן בעולם הזה ומסתובב הולך לכאן הולך לשם, אבל הוא נחשב כמת כי עיקר חיות האדם זו חיות הנשמה.

ימי השובבי"ם

הימים האלו שאנחנו מתקרבים אליהם משבוע הבא נקראים ימי השובבים, שהם ר"ת של שש פרשיות ש'מות ו'ארא ב'א ב'שלח י'תרו מ'שפטים, וכותב רבינו האר"י הק' שמכיוון שהם הפרשיות שמדברות על גלות בני ישראל בארץ מצרים, יש כח מיוחד בארבעים ושנים ימי השובבי"ם לתקן את פגם ברית קודש.

כשקוראים את הפרשיות הללו אלו ימים של תשובה ובפרט לחטאות נעורים, וכל הצרות שבאות לאדם הן בגלל פגם ברית קודש, וכותב רבי אהרון ראטה שימי השובבים יש בהם קדושה כמו עשרת ימי תשובה, ורבינו האר"י כותב שימי השובבי"ם יש בהם ארבעים ושנים יום כנגד ארבעים ושנים התיבות של תפילת אנא בכח,

ואומרת לנו התורה ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה- ואומר הזוהר הקדוש שיעקב אבינו היה לו הרבה צרות גדולות במשך חייו והצליח יעקב להינצל מכל הצרות שהיו לו, וסוד כוחו של יעקב אבינו שהייתה עליו שמירה כל כך גדולה ומיוחדת מן השמים, שאף אחד לא הצליח להזיק לו ונישמר מכל המזיקים?

אלא אומר רשב"י- שסוד כוחו של יעקב אבינו היה שלא פגם בברית קודש, וכך אנו רואים בפרשת השבוע שבירך יעקב את בנו ראובן אמר - (מט ג) "ראובן בכורי אתה כוחי וראשית אוני", אומר רש"י שהטיפה הראשונה שיצאה מיעקב אבינו הייתה כשהיה בגיל שמונים וארבע ונולד ממנה ראובן בנו הבכור של יעקב אבינו, וכל מי שלא פוגם בברית המילה יש עליו שמירה מיוחדת מן השמים.

אומר רשב"י שכשיהודי עושה מצוה נברא ממנה מלאך, אבל יש מלאך יותר גדול מהמלאך שנברא ממצווה

פרשת ויחי

וזהו מלאך שנברא ממצוות הצדקה, ויש מלאך יותר גדול מהמלאך הנברא ממצוות הצדקה וזהו המלאך הנברא מלימוד תורה, ויש מלאך יותר גדול מהמלאך שנברא מלימוד תורה וזהו מלאך של מי שעמד בניסיון ולא פגם בברית קודש, וזה המלאך עולה על כולם.

וזה היה המלאך ששמר על יעקב אבינו מכל רע, וכשבא יעקב אבינו לברך את שני נכדיו אפרים ומנשה, אמר - (מח טז) "המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים", זהו אותו המלאך שנברא בזכות שיעקב לא פגם בברית קודש.

מי שפוגם בברית קודש נקרא רע וכך כתוב בתורה (לח ז) "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימיתהו ה'", שהיו פוגמים בברית קודש, ולעומת זאת מי שלא פוגם בברית קודש נקרא טוב.

ולכן אמרה התורה 'ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה', שבע עשרה בגימטרייה - 'טוב', שיעקב אבינו היה ההיפך ששמר ברית קודש והיה טוב.

ויעקב אבינו ירד למצרים לתקן ברית קודש ולתת כח לבניו שלא יפגמו בברית קודש, ואמר יעקב אבינו לבניו דעו לכם שארץ מצרים היא הארץ שיש בה את הטומאה הגדולה ביותר בעולם, ואם תפגמו בברית המילה אתם לא תצאו מארץ מצרים לעולם, ובאמת כך אנחנו רואים שאע"פ שבני ישראל התרחקו מהקב"ה בארץ מצרים עד שהיו עובדים עבודה זרה והגיעו לארבעים ותשע שערי טומאה, אבל דבר אחד שמרו עליו שלא פגמו בברית המילה, ואם היו פוגמים בברית המילה לא היו יוצאים מארץ מצרים לעולם שזהו שער החמישים.

וכתוב בזוהר הקדוש שישנה עבירה שהיא חמורה יותר מכל העבירות שבתורה, וחמורה יותר מיום הכיפורים וחמורה יותר משמירת שבת קודש וזה מי שפוגם בברית המילה, שאין לך דבר שמטמא את הנשמה היהודית כמו מי שפוגם בברית קודש שזהו יסוד כל התורה כולה.

וכתוב בזוהר הקדוש שבשעה שבא

פרשת ויחי

על יהודי ניסיון ולא פוגם בברית קודש, כל מה שמתפלל ומבקש מהקב"ה באותה שעה מובטח לו שתתקבל תפילתו בשמים, ואפילו בדברים שהם למעלה מן הטבע.

והתיקון לפגם הברית הוא ללמוד תורה, וכך אומר הצדיק רבי יעקב אבוחצירא בספרו גנזי המלך על המילה הראשונה בתורה בראשית, שבראשית ר"ת ר'יצוי ב'רית א'חרי ש'ובו י'רבה ת'ורה, שהתורה היא מכפרת לאדם על כל העוונות.

וכתוב בזוהר הק' שבשעה שיהודי פוגם בברית קודש כל פרנסתו מתמוטטת עד התהום, ועוד אומר רשב"י שיצר הרע לאדם אני נותן לך הכל תשמור שבת תניח תפילין תלמד תורה, רק תפגום בברית המילה.

ואם אנחנו מתבוננים במעלה של האבות הקדושים, שהיו ממש כמו מלאכים וכל עבודת השם של האבות הקדושים היתה למעלה מן הטבע בקדושה מיוחדת, ואם ישאל האדם למה אני אלמד תורה הרי בתורה מסופר על האבות הקדושים שכל מעשיהם היו למעלה מן הטבע בקדושה וחסידות גדולה, והרי אני הקטן לא יכול בכלל להגיע לשום השגה של האבות הקדושים, א"כ למה אני אלמד תורה ואלמד על המעשים הגדולים של האבות הקדושים.

אומר הבן איש חי, משל למה הדבר דומה שהיה אדם שהיה עשיר גדול והיה לו בן יחיד והבן הזה היה קטוע רגלים, וכשראה האבא שהוא כבר זקן ועוד מעט מתקרב זמן פטירתו מן העולם, לקח האבא את הבן והראה לו את כל השדות שלו ואת כל הפרדסים שלו, והראה לו את הדרך מאיפה השביל המוליך אל השדה שלו, וכשחזר שאל הבן את האבא - אבא, הרי אתה יודע שאני קטוע רגלים ולא יכול ללכת א"כ למה לקחת אותי והראית לי את כל השדות והפרדסים? אמר לו האבא - בני, אני יודע שאתה קטוע רגלים ואתה לא יכול ללכת, אבל רק רציתי שתדע באיזה כיוון הדרך ששם נמצאות השדות שלך, שלא יבוא מחר איזה אדם ויגיד לך השדות של אבא שלך הם בכלל בכיוון אחר לגמרי ואתה לא תדע, לכן לקחתי אותך רק כדי שתדע את הדרך הנכונה באיזה כיוון השדות

שאני משאיר לך, אפילו שאני יודע שאתה לא תוכל ללכת.

והנמשל הוא, גם אם יהודי חושב שהוא לא יכול לקיים את המצוות שבתורה כמו האבות הקדושים, אבל צריך לדעת שיש זמנים שיהיה בהם שיבוש גדול, והתורה באה ואומרת לך גם אם אתה מרגיש שאתה לא יכול לקיים את מה שכתוב בתורה, אבל תמשיך ללמוד את התורה הקדושה רק כדי שתדע בבירור באיזה כיוון היא הדרך הנכונה ולא יצליחו לבלבל אותו.

הילולת רבי יעקב אבוחצירא

אחד הסודות הכי גדולים בתורת הקבלה הוא מעשה מרכבה, והגמרא אומרת שכשרבי יוחנן בן זכאי היה לומד במעשה מרכבה היתה יורדת אש מן השמים ומקיפה אותו, ואומר רבי ישראל בעל שם טוב שכשמספרים שבחו של צדיק כאילו עוסקים במעשה מרכבה.

בכ' בטבת יחול יום ההילולא של מור זקננו ראש המשפחה, הרב הקדוש המקובל האלוקי המלומד בניסים מרן רבי יעקב אבוחצירא זצוק"ל, והשנה ימלאו מאה ארבעים ואחת שנים לפטירתו של הצדיק.

אי אפשר לתאר במילים את גדולתו קדושתו וחסידותו של מרן רבי יעקב אבוחצירא, שהיה קדוש בקדושה מיוחדות והיה ממש כמלאך ה' צבאות, וכל ימיו היה שקוע בלימוד התורה הקדושה וכל ימיו היה שרוי בצומות ובתעניות וקידש את עצמו והיה לומד תורה עם אליהו הנביא זכור לטוב, כמה ניסים ונפלאות היה עושה יומם ולילה והיה מפורסם שמו של הצדיק בכל העולם, והיו באים יהודים מארצות רחוקות מאוד כדי לזכות ולהתברך אצל הצדיק מרן האביר יעקב, ואפילו הגויים היו באים לצדיק כדי לזכות להתברך מהצדיק.

הצדיק זכה ששמו התפרסם בכל העולם כבר לפני יותר ממאה וחמישים שנה, ובזמנם היו צדיקים שמפורסמים רק במקום שגרו בו והיו צדיקים שזכו להתפרסם בעיר שגרו בה והיו צדיקים שזכו להתפרסם

פרשת ויחי

באותה מדינה שחיו בה, אבל הצדיק רבי יעקב אבוחצירא זכה להתפרסם בכל העולם, בכל מקום שהיו מזכירים את שמו של הצדיק היו מזכירים אתו ביראה גדולה, ושמו של רבי יעקב הגיע עד למקומות רחוקים מאוד.

רבי יעקב חיבר שנים עשר ספרים, ומי שזוכה ללמוד בספריו של הצדיק זוכה ליראת שמים כי כל דבריו נכתבו בקדושה מיוחדת, ומסופר שחיבר רבי יעקב ספר אחד וקרא לו שבת קודש, ואחרי שסיים לכתוב את הספר נפל הנר ושרף את כל הספר, והיה צער גדול לרבי יעקב וחשש שמא הדברים שכתב לא ראויים ולכן מן השמים סיבבו שיישרף הספר, ובלילה חלם רבי יעקב חלום ובו גילו לו מן השמים שהספר קדוש מאוד ושמור לו בשמים, אבל לא ראוי להתגלות לאותו דור מרוב קדושתו ולכן נישרף הספר.

תמיד בכל שנה באותו שבוע שקוראים בתורה פרשת ויחי יעקב, חלה ההילולא של רבי יעקב אבוחצירא, והיה אומר בבא סאלי שרבי יעקב היה ניצוץ מנשמתו של יעקב אבינו, וכמו שיעקב ירד בסוף חייו לארץ מצרים, כך רבי יעקב אבוחצירא בסוף חייו ירד לארץ מצרים, והמילים 'ויחי יעקב בארץ מצרים' אותיות 'יעקב אבוחצירא מצרים'.

ראש משפחת אבוחצירא היה הרב הקדוש רבי שמואל אבוחצירא שנפטר לפני כארבע מאות וחמישים שנה וקבור בדמשק, ומסופר על רבי שמואל שהיה גר בעיר הקודש ירושלים, ועשו חכמי ירושלים גורל מי ייצא לחו"ל כדי לגייס צדקה לעניי ארץ ישראל ונפל הגורל על רבי שמואל, והיה השם שלו רבי שמואל אלבז, ומסופר שהגיע לנמל יפו וביקש לעלות לספינה ואמר לו רב החובל שישלם, וא"ל שאין לו כסף ולא הסכים להעלות אותו לספינה, ולקח רבי שמואל את המחצלת ופרס אותה על המים וישב עליה והייתה המחצלת שטה על גבי המים, וכשראה רב החובל וכל יושבי האוניה את הנס עם רבי שמואל ביקש ממנו שיעלה לאוניה, אבל הצדיק כבר לא הסכים וכך הגיע עד טורקיה, ומאותו זמן נקרא שמו במקום אלבז אבוחצירא

שפירוש המילה הוא אבי המחצלת על שם אותו מעשה.

וסיפר בבא סאלי, שכשהגיע למירון בפעם הראשונה היה שם יהודי זקן שהיה אחראי על ציונו של רשב"י במירון, וכששמע שבבא סאלי נכד של ר יעקב סיפר כי באותו הזמן שנפטר רבי יעקב בליל כ' טבת, באו אליו בחלום וא"ל קום מהר תפתח המערה כי נפטר ר יעקב אבוחצירא ובאו לקוברו במערה ליד רשב"י, מיהר קם ופתח המערה וראה שחופרים קבר ליד רשב"י ומרוב פחד קם וברח.

ורבי יעקב היה מקפיד מאוד בשמירת העיניים, והיה אומר כל מי שמנכדיו שישמור את העיניים הוא מבטיח שבזכותו כל מה שיברכו יתקיים.

וידוע שבזמן הילולת הצדיק יש כח גדול לצדיק להשפיע ברכה גדולה על כלל עם ישראל, שאמרו חז"ל בגמרא (חולין ז ב) "אמר ר' חמא בר חנינא גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן".

הילולת הרמב"ם כ' בטבת

בכ' בטבת יחול יום ההילולא של הרמב"ם רבי משה בן מימון שנפטר לפני שמונה מאות ושבע עשרה שנים, והכינוי של הרמב"ם בפי עם ישראל הוא 'הנשר הגדול', ואין חכמה בעולם שהרמב"ם לא כתב עליה, במדע ובהנדסה וברפואה בכוכבים ובמזלות ובכל החכמות שבעולם.

הרמב"ם היה מיוחס עד דוד המלך, ונולד בעיר קורדובה בספרד וגדל בספרד, וכשהיה נער התחילו הגויים לעשות פרעות ביהודים ואביו של הרמב"ם רבי מימון עבר עם משפחתו לעיר פאס שבמרוקו, ושם היו במשך חמש שנים ואחרי חמש שנים עלו לארץ ישראל, ואחר כך הרמב"ם ירד למצרים ושם היה הרופא האישי של מלך מצרים.

הרמב"ם כתב הרבה מאוד ספרים - משנה תורה לרמב"ם ארבעה עשר חלקים, מורה נבוכים, ספר המצוות, ועל קברו של הרמב"ם נחרת המשפט: "ממשה (רבינו) עד משה

פרשת ויחי

(בן מימון), לא קם כמשה".

ומסופר (הובא ב"סדר הדורות" ערך הרמב"ם בנד"מ ח"א עמ' שמא), שבת היתה לו לקצב של קורדובה בספרד, בת מיחדת, צדיקה ויראת ה', שכל חפצה הוא לזכות בחתן תלמיד-חכם שילמד תורה מבקר עד ערב. אביה הקצב, שהיה עובד קשה למחיתו, דוקא צפה שחתנו יוכל לסיע לו בעבודתו ואף בתו תוכל להתפרנס בכבוד. אך שאיפתה של בתו היתה שונה משלו. כל חלומה הוא, כאמור, לזכות בחתן בן תורה והיא מוכנה למסר נפשה כדי להקים בית של תורה. בעיר הסמוכה, מדריד, יושב לו תלמיד-חכם, מימון בן עובדיה, ועוסק בתורה, מסתפק בפת במלח ומלבד הלמוד אין דבר אחר שמעסיק אותו. השדכנים כבר הפסיקו להתענין בו כיון שתמיד דחה את הצעותיהם בטענה שעדין לא הגיע זמנו וכי הוא עוד רוצה להספיק ולמלא כרסו בתורה. באחד הלילות חולם מימון בן עובדיה חלום בו אדם נשוא פנים נגלה אליו ואומר לו: "הגיעה שעתך לשאת אשה. לך לעיר הסמוכה קורדובה ושם בתו של הקצב היא היא האשה הראויה לך משמים!" בתחלה בטל בהנף יד את החלום בטענה ש"חלומות שוא ידברון", אך משחזר החלום בשנית ובשלישית, החליט מימון ללכת לקורדובה ולחפש אחר בת הקצב "המיעדת לו". ואכן משהגיע לקורדובה שאל על בתו של הקצב אחר שהבין שכנראה אודותיה דבר איש החלומות. הוא עוד הבין שאכן מה' יצא הדבר והיא זו המיעדת לו. תוך זמן קצר הם באו בברית הנשואין ואכן הם היו מאשרים על הזכות שנקרתה בדרכם. כצפוי מימון בן עובדיה המשיך והתמיד לילה ויום בתלמוד ורעיתו התמוגגה מאשר כי חלומה התגשם. היא ראתה זכות לשרת אדם גדול בתורה, להכין את ארוחותיו, לכבס את בגדיו ובתמורה - שיניח לה להאזין לקול למודו. לאחר שנה זכתה ללדת את בנה בכורה ותקש בלדתה. זמן קצר לאחר שנולד הבן היא הספיקה לראותו ולברכו ו... מיד נפחה את נשמתה. בגיל שמונה ימים הכנס הבן בבריתו של אברהם אבינו ויקרא שמו בישראל משה. בהיות משה בן חמש שנים, נשא אביו

פרשת ויחי

אשה שניה וזו העמידה לו בנים ובנות. לילד החורג שלה, משה, התיחסה כמצות אנשים מלמדה. משה הקטן אינו עושה נחת רוח להוריו. הוא מכנה "בן הקצב" והופך לבוז בעיני כל. ילד שגדל ללא אהבת אמא, משתובב, אינו רוצה ללמד, ממרר את חיי האב עד שהם אינם יכולים עוד ומחליטים לשלחו לגדל אצל הסבא, שאולי הוא יוכל לטפל בו ו"להחזירו למוטב". הם הרימו ידים. גם שם אצל סבו משה לא רגע ולא שקט. הוא לא נתן לסבו רגע אחד של נחת, וגרם לו לסבל רב. עד שיום אחד הוא שמע את הסבתא אומרת לבעלה: "הילד הזה הוא בן נעות המרדות! די, הוצא אותו מביתנו ושילך לו ויעזב אותנו בשקט לנפשנו. אני לא רוצה לראותו יותר כאן!" משה הקטן שומע את המלים הקשות ומחליט לא לשהות בבית זה יותר. הוא קופץ מהחלון והולך לו לדרכו. בלילה הוא הגיע למקום שנקרא גאש. שם הוא נכנס לבית-הכנסת, יושב בפנה ונרדם מיד מעיפות. רב בית-הכנסת הבחין בו, נגש אליו והבין שהוא ילד בודד וכי אין בית לו. הוא מזמינו לביתו ומתיחס אליו כבנו יחידו ממש. עם הזמן התרשם הרב שמשה הוא בעל שכל חריף מאד שאין כמותו. הוא מקרבו, מלטפו, מקרין לו חם ואהבה אין קץ ומשה משיב לו אהבה ומשקיע את כל כחותיו בלמוד התורה. רבו, רבה של העיר גאש, המכנה הר"י מגאש, מרגיש כי גדל וצומח כאן ילד שעוד יהיה לתלמיד-חכם עצום. משה מגיע לגיל 18 והגיעה עת חפתו. הר"י מגאש לא נסה ללחץ עליו שיחשף את עברו מילדות, וכל שידע ממנו הוא שאמו מתה בלדתו ואביו נשא אשה אחרת שלא התיחסה אליו כבנה. הר"י מגאש מציע לעלם משה שיחזר לעיר אביו ומוסר בידו מכתב לראש הקהל על מנת שיתארח במדריד וישא שם את דרשת השבת. וכך היה. רב המקום שומע את דרשותיו של הבחור הצעיר בהן הוא משיט בסגיות רבות בש"ס תוך ציון מראי מקומות, מביא סמוכין מראשונים ואחרונים, מדרשים ומפרשים ומאות המתפללים השתוקקו לשמע כל מלה היוצאת מפיו. רבה של מדריד, שארח את הבחור לסעודות שבת, וזכה גם בשלחנו לשמע "פה מפיק מרגליות"

פרשת ויחי

זה, לא הסס וכבר במוצאי השבת הציע את בתו לעלוי מקורדובה. משה התאפק מלבכות כיוסף בשעתו ואז הוא אמר לרבה של מדריד: "האינך מכירני? אני הוא בנך יחידך משה ש... לא כל כך אהבת. גדלתי אצל הר"י מגאש והוא היה אבי החורג כל השנים האלו שנעדרתי מכאן. כעת באתי לשאל אם תקבלני חזרה אל ביתך..." "ראוי אתה שאקבלך לאחר שזכיתי לשמע את דרשותיך!" - אמר האב בהתרגשות רבה. אותו משה הוא לא אחר מאשר משה בן מימון - הרמב"ם, הנשר הגדול.ספור זה זועק לאותם הורים המתיאשים מילדיהם, לבל ישליכו אותם ויזרקו בהם מרה! ומי שמע זאת ולא יעשה תְּשׁוּבָה בחנוך בניו.

וכותב רבי יעקב עמדין שהפיוט יגדל אלוקים חי וישתבח מבוסס על שלוש עשרה עיקרים, וי"א שרבינו הרמב"ם הוא חיבר את המזמור הזה יגדל אלוקים חי וישתבח.

ספרי ההלכה של רבי משה בן מימון, הרמב"ם - 'היד החזקה' - התקבלו ברחבי העולם היהודי בהתלהבות, ולעומת זאת ספרו 'מורה נבוכים' עורר התנגדות עזה של כמה גדולי תורה בדורו שחששו כי המוני העם לא יבינו נכון את דבריו והדבר עלול לפגוע באמונתם התמימה. היו כאלה שדרשו לדון את הרמב"ם בנזיפה ולהחרים את ספריו. ורבני גרמניה החליטו לשלוח שליח שיבוא לתהות על קנקנו של הרמב"ם ולבחון את דרכיו. הם שלחו לספרד רב חשוב בשם רבי מאיר כדי לבקר אצל הרמב"ם ולדווח להם על מה שראה. רבי מאיר לקח עימו את שמשו ויצא לדרך. כאשר התקרב לקורדובה, עיר מגורי הרמב"ם, החליט לנוח מעט ליד שפת הנהר העובר ליד העיר. הוא הוציא ספר מתיקו ושקע בלימוד. לאחר שהחליף כוח המשיך בדרכו אל בית הרמב"ם ושכח את ספרו על שפת הנהר. רבי מאיר התדפק על דלת הרמב"ם. משרת פתח את הדלת ואמר לו כי בעל הבית אוכל כעת וכי עליו להמתין מעט. "לך אמור לבעל הבית שיודע אני כי הוא אוכל, והראיה שהוא אוכל כעת ביצים!" אמר רבי מאיר למשרת. המשרת מסר את דברי רבי מאיר לרמב"ם,

פרשת ויחי

והלה השיב: "אמור לאורח הנכבד כי הוא שכח את ספרו ליד הנהר". רבי מאיר שלח את משמשו להביא את הספר וחיכה בקוצר רוח לפגישה. הרמב"ם קיבל את אורחו בסבר פנים יפות והזמינו לסעוד על שולחנו.

כאשר ישבו ליד השולחן ראה רבי מאיר לתדהמתו מאכל הדומה ליד אדם והזדעזע: האם הרמב"ם אוכל אברי אדם ח"ו?! כמובן שהוא לא העז לגעת באוכל ואמר למארחו כי אינו רעב. "האם תרצה לשתות משהו"? שאל הרמב"ם, ובטרם נענה קרא למשרתו: "פטרוס, הבא נא יין אל השולחן!" רבי מאיר תמה שוב: כיצד מורה הרמב"ם לגוי להביא יין לשולחן, הרי זה יהיה יין נסך! הוא התחמק מלשתות את היין באומרו שהוא עייף מן הדרך ומעדיף להסתפק בשתיית מים, הרמב"ם הורה בבת שחוק למשרתו להביא מים לאורח. לאחר מכן הלך רבי מאיר לחדרו כדי לנוח ושמע את הרמב"ם אומר לאחד ממשרתיו: "מחר קום השכם בבוקר, והרוג את העגל כדי שלאורח שלנו תהיה ארוחה טובה". האורח נדהם בשלישית. האם הרמב"ם אינו מתכוון לשחוט את העגל אלא להורגו סתם?! האם חלילה נכונים החשדות? הוא עלה על יצועו כשהוא נתון במבוכה עצומה, ולא היה מסוגל להירדם כל הלילה בחושבו שרב כה ידוע ברחבי העולם היהודי עובר עבירות כה חמורות.

הוא חיכה ליום המחרת כדי לגלות לרמב"ם מהי מטרת ביקורו ולדרוש ממנו הסברים להתנהגותו המוזרה. למחרת בבוקר הזמין הרמב"ם את רבי מאיר לחדרו ואמר: "ידידי היקר, יודע אני היטב מהי מטרת ביקורך, וגם כי אתה חושד שירדתי מהדרך הנכונה. יודע אני מדוע סירבת לאכול על שולחני ולשתות מייני, וגם מודע אני לכך שהתייסרת כל הלילה מחשש שאני עומד להאכילך בבשר נבילה. כעת אוכיח לך כמה קל ליפול לטעות כאשר האדם שופט למראה עיניו בלבד ודן את חברו מבלי לדעת ולהבין את העובדות לאשורן". "אתה חשבת", המשיך הרמב"ם, "כי מה שראית על שולחני היה יד אדם, רחמנא ליצלן, אבל דע לך שהיה זה מין ירק בריא מאוד למאכל אדם. כידוע לך הנני רופא, ולדעתי אין

להרבות באכילת בשר ויש להעדיף ירקות ובפרט ירק זה שמצוי אצלנו ואינו מצוי אצלכם בגרמניה".

רבי מאיר חש מאוד לא בנוח על שחשד את הרמב"ם בחשד כה נורא, אבל התעשת ושאל: "כיצד זה הוריתם לגוי להביא יין אל השולחן"?!"חלילה!" חייך הרמב"ם, "פטרוס הוא יהודי מבטן ומלידה. שם זה אף מוזכר בחז"ל כשם אביו של האמורא רבי יוסי בן פטרוס (ראה מדרש רבה שמות נב ג). וכפי שהנך רואה פטרוס יכול להיות גם שם של יהודי. "רבי מאיר בוש בשנית. כעת לא שאל מאומה, אלא ציפה להסבר בדבר הריגת העגל. "ומה שציוויתי למשרתי להרוג את העגל", המשיך הרמב"ם, "במקום לשוחטו, הרי ודאי ידוע לכבודו דין בן פקועה (עגל שנמצא חי ושלם במעי פרה שנשחטה) שאינו טעון שחיטה כי כבר יצא ידי חובת שחיטה על ידי אמו הפרה. היה לי עגל כזה ורציתי לכבד את כבודו בבשר עגל טעים ורך... "רבי מאיר ביקש את סליחת הרמב"ם על שחשד בכשרים מפני שדן לפי מראה עיניו בלבד. הרמב"ם מחל לו בנפש חפצה והחל להסביר לו דינים שונים ולהרחיב את אופקיו בהלכה. רבי מאיר חזר לגרמניה וסיפר לכולם על חכמתו האלוקית של הרמב"ם וסיים באומרו כי "ממשה עד משה לא קם כמשה".

יהי רצון שזכותם תעמוד לנו לזכות בכל מילי דמיטב, ולקרב את הגאולה. אמן.

מוסדות התורה והחסד **בית מאיר**

השיעור השבועי

מפי מורנו ורבנו האדמו"ר

הרב
שמואל שמעון טולידאנו
שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך
במוסדות התורה והחסד בית מאיר
רחוב העצמאות 39 רובע סיטי אשדוד

ביום שלישי י"ז טבת 21.12.21

בשעה 20:45 בדיוק

לקבלת שיעורי הרב: 058-4150707